

Nr 130

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1959/60 till Förberedelser för pensionsreformen jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under femte huvudtiteln (punkt 122, s. 238—244 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1959) föreslagit riksdagen att till Förberedelser för pensionsreformen för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Under denna rubrik har för budgetåret 1958/59 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor. Från anslaget bestrides f. n. kostnaderna för det utredningsarbete, som pågår inom socialförsäkringens administrationsnämnd och 1958 års socialförsäkringskommitté.

Departementschefen anför att genomförandet av en allmän tilläggspensionering är förknippat med en rad organisationsproblem. Den slutliga lösningen av dessa och utformningen överhuvud av socialförsäkringens organisation blir i hög grad beroende på resultatet av de inom 1958 års socialförsäkringskommitté pågående utredningarna rörande vissa delar av folkpensioneringen, bl. a. frågan om inkomstprövningen inom denna pensionering och spörsmålet om invaliditetsprövningen, samt angående en materiell samordning mellan olika grenar av socialförsäkringens organisation. Resultatet av detta utredningsarbete är avsett att redovisas successivt, varvid ståndpunkt till organisationsfrågorna, vilka det ankommer på socialförsäkringens administrationsnämnd att utreda, får tagas efter hand som organisatoriska åtgärder påkallas för reformernas förverkligande.

För att den av departementschefen vid anmälan av 1958 års pensionsproposition (1958: 55) redovisade tidsplanen för genomförandet av en tilläggspensionering skall kunna hållas, måste vissa organisationsfrågor lösas så snart som möjligt efter att riksdagen tagit ställning till det blivande lagförslaget. Enligt nämnda tidsplan bör bl. a. pensionsgrundande inkomster och arbetsgivaravgifter beräknas för hela år 1960 och pensionsförmåner börja utbetalas år 1963. Detta förutsätter, att vissa avgöranden om organisationen, nämligen de som rör beräkning och registrering av

pensionsgrundande inkomster samt debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter, måste träffas i år. Förslag i dessa frågor torde komma att avgivas av socialförsäkringens administrationsnämnd sedan lagförslaget framlagts. Med hänsyn till den beräknade tidpunkten för lagförslagets framläggande för riksdagen är det möjligt, att proposition, som grundar sig på administrationsnämndens kommande förslag i organisationsfrågan, inte kan föreläggas riksdagen förrän till höstsessionen. Frågan om en omläggning av riks-försäkringsanstaltens debiterings- och uppbördssystem måste emellertid lösas, utan att ställningstagandet till ifrågavarande organisationsförslag avvaktas.

Administrationsnämndens yttrande över riks-försäkringsanstaltens förevarande framställning ger vid handen, att debitering av arbetsgivaravgifter inom en allmän tilläggspensionering inte kan komma till stånd så tidigt som under år 1960 annorledes än under medverkan av riks-försäkringsanstalten. En förutsättning torde dessutom vara, att anstaltens debiterings- och uppbörsarbete omlägges till hålkortsdrift. Under remissbehandlingen av anstaltens förslag har emellertid framkommit, att en övergång till hålkortsmetod inte påkallar någon beställning av nya hålkortsmaskiner, då maskiner, som redan finnes hos statistiska centralbyråns maskincentral, torde kunna nyttjas för ändamålet. Därigenom skulle vissa kostnadsbegränsningar kunna vinnas.

För egen del anser departementschefen, att det under ett övergångsskede är praktiskt ogenomförbart att debitera och uppbära avgifter inom en allmän tilläggspensionering på annat sätt än genom anlåtande av riks-försäkringsanstalten. En övergång till hålkortsmetod vid riks-försäkringsanstaltens debitering och uppbörd är emellertid motiverad även om anstalten inte skulle åläggas några arbetsuppgifter utöver de nuvarande, i synnerhet som en sådan anordning synes ägnad att efter en tid medföra vissa besparingar. Departementschefen förordar därför, att riks-försäkringsanstaltens debiterings- och uppbörsverksamhet omlägges till hålkortsdrift. Ytterligare överväganden synes dock erforderliga rörande vilka slags maskiner som bör användas samt var hålkortsarbetet bör utföras. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid ta ställning till dessa spörsmål.

Såsom departementschefen anført vid anmälan av riks-försäkringsanstaltens avlöningsanslag har han, med hänsyn till sambandet med pensionsreformen och till svårigheten att på detta stadium i detalj överblicka, hur kostnaderna för denna reform kommer att fördela sig på olika myndigheter och på skilda utgiftsslag, ansett det mest praktiskt att medel för omläggning av riks-försäkringsanstaltens debiterings- och uppbörsverksamhet tills vidare helt bestrides från förevarande anslag.

Från anslaget, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 500 000 kronor, bestrides f. n. kostnaderna för det utredningsarbete, som bedrives

inom socialförsäkringens administrationsnämnd och 1958 års socialförsäkringskommitté. Under nästa budgetår kan dessutom uppkomma kostnader, utöver dem som förorsakas av omläggningen inom riks-försäkringsanstalten, för personalförstärkningar och andra organisatoriska anordningar inom både riks-försäkringsanstalten och pensionsstyrelsen. Det är förenat med betydande svårigheter att nu närmare ange dessa kostnader. Departementschefen räknar emellertid med att ett belopp av 1 500 000 kronor skall visa sig tillräckligt för att täcka de kostnader, som bör bestridas från anslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter angående dispositionen av detsamma. Sådana förberedelser, som bedrivs av kommittéer eller sakkunniga, bör även kunna bestridas av femte huvudtitelns kommittéanslag.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Birke* och *Sveningsson* (I: 114) och den andra inom andra kammaren av herr *Björkman m. fl.* (II: 156), i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1959/60 till Förberedelser för pensionsreformen av 1 500 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 208) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 263), i vilka likaledes har hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1959/60 till Förberedelser till pensionsreformen av 1 500 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna I: 114 och II: 263.

Utskottet. Riksdagen har numera antagit det genom propositionen nr 100 framlagda förslaget till lag om försäkring för allmän tilläggspension. Som framgår av vad departementschefen anfört i förevarande sammanhang är genomförandet av reformen förknippat med en rad organisationsproblem, av vilka vissa måste lösas så snart som möjligt om den uppställda tidsplanen skall kunna hållas. Då det är angeläget att tillräckliga medel finnes till förfogande för förberedelserna tillstyrker utskottet att riksdagen anvisar det äskade anslaget. Härav följer att utskottet avstyrker ifrågavarande motioner.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-som med avslag å motionerna I: 114 och II: 156 samt I: 208 och II: 263, förstnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Förberedelser för pensionsreformen* för budgetåret 1959/60

under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av
1 500 000 kronor.

Stockholm den 20 maj 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Thun, Bergman, Holmqvist, Pålsson, Axel Johannes Andersson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Ragnar Bergh, Sundin och Edström; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Thapper, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, Cassel, Hansson i Skegrie, Gustafsson i Skellefteå, Lassinantti, Johansson i Norrköping och fröken Vinge.

Reservationer

- 1) av herr *Ragnar Bergh*.
- 2) av herr *Hansson* i Skegrie.